

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 493/2015-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. decembra 2015 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika, sudkyne Jany Baricovej a sudcu Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátkou JUDr. Emíliou Korčekovou, L. Novomeského 25, Pezinok, pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb/130/2001 (pôvodne vedenom pod sp. zn. Rob/2329/2000) a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného

súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb/130/2001 (pôvodne vedenom pod sp. zn. Rob/2329/2000) porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb/130/2001 prikažuje konať bez zbytočných prieťahov.

3. Obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], priznáva finančné zadosťučinenie v sume 3 500 € (tritisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], trovy konania v sume 295,74 € (slovom dvestodeväťdesiatpäť eur a sedemdesiatštyri centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia na účet jej právnej zástupkyne JUDr. Emílie Korčekovej, L. Novomeského 25, Pezinok.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 493/2015-11 zo 6. októbra 2015 prijal na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietala porušenie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb/130/2001 (pôvodne vedenom pod sp. zn. Rob/2329/2000).

Predsedníčka okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadrila k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 3649/2015 doručeným ústavnému súdu 9. novembra 2015, v ktorom k skutkovej a právnej stránke veci uviedla:

„... K namietaným prietahom v súvislosti s nesprávnym doručovaním rozsudku a z toho vyplývajúce nesprávne vyznačenie právoplatnosti na prvopise rozsudku považujem za potrebné poukázať na skutočnosť, že odporca ako sťažovateľ v uvedenom období nevyvinul žiadnu procesnú aktivitu, ktorou by zisťoval stav namietaného konania a domáhal sa tak odstránenia namietajúcich prietahov v konaní. Uvedené síce nezbavuje súd zodpovednosti za prípadné sťažovateľom tvrdené porušenie jeho práv, avšak poukazuje na nižšiu intenzitu následkov sťažovateľom tvrdeného porušovania jeho práv.

Tvrdenie sťažovateľa, že súd v období od 12.04.2014 do 15.01.2015 nevytýčil vo veci žiaden termín pojednávania je nepravdivé. Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že v predmetnom období súd po vrátení spisu z Krajského súdu v Bratislave (06.08.2014) nariadil termín pojednávania na deň 04.12.2014, pričom predvolanie bolo odporcovi doručené na adresu, ktorú uviedol ako adresu na doručovanie písomností a táto zásielka sa súdu vrátila s poznámkou, že si ju odporca v odbernej lehote na pošte nevyzdvihol. Rovnako je nepravdivé tvrdenie sťažovateľa o nesprávnom doručovaní zrušujúceho uznesenia Krajského súdu v Bratislave, č. k. 3Cob/6/2014-118. Uvedené uznesenie bolo odporcovi doručované na adresu, ktorú oznámil súdu na doručovanie písomností. Z uvedenej adresy bola zásielka súdu vrátená opätovne s poznámkou, že si ju adresát nevyzdvihol v odbernej lehote. Ako vyplýva z vyjadrenia zákonnej sudkyne, o skutočnosti, že odporca bol v čase, keď sa mu doručovalo uznesenie Krajského súdu v Bratislave vo väzbe, sa súd dozvedel až z podania odporcu doručeného súdu dňa 21.01.2015, na základe ktorého mu obratom opätovne uznesenie Krajského súdu v Bratislave doručoval. Je povinnosťou účastníka konania informovať súd o adrese, na ktorú mu majú byť doručované písomnosti, a teda uvedenú skutočnosť nemožno považovať za prietah spôsobený konajúcim súdom.

Na základe uvedených skutočností je zrejmé, že k sťažovateľom namietanému predĺženiu súdneho konania prispel svojím správaním aj samotný sťažovateľ. Z uvedeného dôvodu si Ústavný súd Slovenskej republiky dovoľujem požiadať, aby v prípade, ak dospeje

k záveru, že právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov bolo porušené, vzal vyššie uvedené skutočnosti do úvahy, a aby sťažovateľovi ním uplatnené finančné zadostučinenie v plnom rozsahu nepriznal...“

Súčasťou vyjadrenia predsedníčky okresného súdu bola aj chronológia procesných úkonov, v ktorej sa uvádza:

„... 17.11.2000 - doručená žaloba

23.11.2000 - vydaný platobný rozkaz

08.01.2001 - pokyn na opätovné doručenie platobného rozkazu

21.02.2001 - pokyn na opätovné doručenie platobného rozkazu

05.03.2001 - doručený odpor odporcu

08.03.2001 - uznesenie, ktorým bol odporcovi vyrubený súdny poplatok za odpor

03.09.2001 - výzva navrhovateľovi na vyjadrenie k odporu

17.09.2001 - doručenie vyjadrenia navrhovateľa

04.02.2005 - výzva navrhovateľovi, aby súdu oznámil, na ktorú novovzniknutú spoločnosť v dôsledku rozdelenia štátneho podniku prešla pohľadávka, ktorá tvorí predmet sporu

29.03.2005 - doručené oznámenie navrhovateľa k výzve súdu

26.09.2005 - termín pojednávania - odročené z dôvodu neprítomnosti odporcu a potreby výsluchu svedka.

20.01.2006 - termín pojednávania - odročené na neurčito z dôvodu neprítomnosti štatutárneho zástupcu odporcu

(zákonný sudca JUDr. Zuzana Mořovská Dobořová)

04.12.2006 - termín pojednávania - zrušený pre PN zákonnej sudkyne

(zákonný sudca Mgr. Nina Kollárova)

12.06.2008 - termín pojednávania - odročený za účelom doplnenia dokazovania

17.07.2008 - dopyt Krajskému súdu Bratislava na zapožičanie spisu 67Cbi/41/2000 (zákonný sudca JUDr. Mária Ondriařová - vec pridelená dna 15.03.2010)

21.06.2010 - termín pojednávania - nedostavil sa odporca pre PN, odročené

11.10.2010 - termín pojednávania - nedostavil sa odporca pre PN, odročené na neurčito z dôvodu zisťovania predpokladanej dĺžky PN konateľa odporcu

25.10.2001 - dopyt [REDACTED] na oznámenie predpokladanej dĺžky PN konateľa odporcu

26.11.2010 - doručené oznámenie ošetrojúceho lekára, že nedoporučuje ukončiť pracovnú neschopnosť

16.02.2011 - uznesenie o prerušení konania, právoplatné dňa 22.03.2011

04.11.2011 - dopyt ošetrojúcemu lekárovi na oznámenie predpokladanej dĺžky PN konateľa odporcu

28.11.2011 - oznámenie ošetrojúceho lekára o ukončení PN konateľa odporcu

05.03.2012 - termín pojednávania - vyhlásený rozsudok

03.05.2013 - výzva odporcu - na doručenie právoplatného rozsudku na správnu adresu

28.08.2013 - odvolanie odporcu voči rozsudku 25.09.2013 - výzva navrhovateľovi na vyjadrenie k odvolaniu

25.09.2013 - uznesenie na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie

30.06.2014 - rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave, č. k. 3Cob/6/2014-118, ktorým rozsudok zo dňa 05.03.2012 zrušil a vrátil súdu na ďalšie konanie (doručené Okresnému súdu 06.08.2014)

04.12.2014 - termín pojednávania - odročené pre neprítomnosť účastníkov

22.01.2015 - termín pojednávania - odročené - odporca nemal vykázané doručenie predvolania

27.02.2015 - návrh odporcu na vydanie opravného uznesenia

05.03.2015 - termín pojednávania - odročené na neurčito za účelom doplnenia dokazovania

16.03.2015 - žiadosť Okresnému súdu Bratislava IV na zapožičanie trestného spisu 2T/46/2010

19.03.2015 - žiadosť Krajskému súdu v Bratislave na zapožičanie spisu 3K/131/1996

01.04.2015 - predloženie spisu Krajskému súdu v Bratislave za účelom vypracovania opravného uznesenia

13.04.2015 - opravné uznesenie Krajského súdu v Bratislave

26.11.2015 - vytýčený termín pojednávania...“

Z obsahu sťažnosti a zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 29 Cb/130/2001 (pôvodne vedenom pod sp. zn. Rob/2329/2000) ústavný súd zistil rovnaké skutočnosti, čo sa týka predloženej chronológie, aké uviedol okresný súd, preto ich považoval za preukázané.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov, ako aj práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry (IV. ÚS 15/03, I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03), v súlade s ktorou možno za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu sťažovateľa v konkrétnom posudzovanom prípade považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci alebo k odstráneniu jeho právnej neistoty zákonom dovoleným spôsobom. K vytvoreniu právnej istoty preto dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (III. ÚS 127/03).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokováanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a skutkovú zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že konania o zaplatenie peňažnej sumy tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a v zásade ich nemožno považovať za právne ani skutkovo zložité. Ústavný súd nezistil, že by išlo o právne alebo skutkovo zložitú vec.

2. Pri posudzovaní druhého kritéria, t. j. hodnotenia prípadných zbytočných prieťahov v konaní, ústavný súd dospel k záveru, že k dĺžke posudzovaného konania prispeli aj okolnosti na strane sťažovateľky. Pokiaľ ide o sťažovateľkou namietané prieťahy súvisiace s doručovaním predvolania na pojednávanie a zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu, ktoré neboli doručované do ústavu na výkon väzby, ale na adresu, ktorú sťažovateľka uviedla na doručovanie písomností, nesprávne doručovanie bolo spôsobené tým, že sťažovateľka neoznámila súdu zmenu adresy na doručovanie písomností. Tento prieťah ide na vrub sťažovateľky. Taktiež práceneschopnosť konateľa sťažovateľky od pojednávania nariadeného

na 21. jún 2010 do 28. novembra 2011 prispela k predĺženiu konania a túto dobu nemožno pričítať na farchu okresného súdu.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci a poukazuje na to, že trvanie napadnutého konania v dĺžke 15 rokov, z toho na okresnom súde takmer 14 rokov je už samo osebe neprimerané.

Do dnešného dňa nie je vec právoplatne skončená. Ústavný súd poukazuje na to, že aj bez toho, aby bližšie určoval obdobia nečinnosti okresného súdu, už samotná dĺžka predmetného konania na okresnom súde je neprimeraná. Okresný súd v konaní postupoval neefektívne, o čom svedčí skutočnosť, že rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Cob/6/2014-118 z 30. júna 2014 bol prvostupňový rozsudok zrušený a vec bola vrátená okresnému súde na ďalšie konanie. Uvedený postup okresného súdu nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu v § 100 ods. 1 OSP, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Všeobecný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu, ktorý mal smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzala, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02) a jeho neefektívna činnosť mala rozhodne vplyv na doterajšiu dĺžku konania.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti preto ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní, ktoré je ním vedené pod sp. zn. 29 Cb/130/2001 (pôvodne vedenom pod sp. zn. Rob/2329/2000), došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vyjadrenie okresného súdu, v ktorom poukázal na nedostatočné obsadenie súdu, ústavný súd nemohol akceptovať, pretože v súlade s ustálenou judikatúrou (napr. I. ÚS 35/03, I. ÚS 179/03, III. ÚS 398/09) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôže byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v konaní.

Pretože ústavný súd zistil porušenie označeného základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb/130/2001 (pôvodne vedenom pod sp. zn. Rob/2329/2000), prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti žiadala aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 10 000 € z dôvodov v nej uvedených.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy aj priznanie finančného zadosťučinenia. Pri jeho určení ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb/130/2001 (pôvodne vedenom pod sp. zn. Rob/2329/2000) berúc do úvahy konkrétne okolnosti danej veci a skutočnosť, že aj samotná sťažovateľka prispela k celkovej dĺžke konania na okresnom súde (praceneschopnosť konateľa sťažovateľky a neoznámenie správnej adresy na doručovanie písomností), považoval priznanie sumy 3 500 € sťažovateľke za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právna zástupkyňa sťažovateľky trovy konania vyčíslila sumou 295,74 €, a to za dva úkony právnej služby (prevzatie právneho zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, vypracovanie písomného podania – ústavná sťažnosť).

Ústavný súd podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) priznal sťažovateľke náhradu trov konania. Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku

2014 v sume 839 €. Odmena za jeden úkon právnej služby je vo výške 139,83 €. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2015 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti), ako aj nárok na náhradu režijného paušálu 8,39 € za jeden úkon podľa vyhlášky. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania vo výške uplatnenej právnu zástupkyňou sťažovateľky v sume 295,74.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. decembra 2015